

Bilim Felsefesi – Deneme

KPSS AI Coach · 21.10.2026 · 10 soru

“Bilimin yapısı” üzerine düşünürken tek bir bakış açısına bağlı kalmak zorunlu değildir. Bu alanda iki yaklaşımın hâkim olduğu belirtilir. Böylece konu, aynı soru çevresinde farklı yaklaşım adlarının birlikte anılabildiği bir inceleme alanı olarak görünür.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İndirgemeci yaklaşım ve bütüncül yaklaşım
- B) Bilimsel yaklaşım ve felsefi yaklaşım
- C) Gözlem yaklaşımı ve deney yaklaşımı
- D) İndirgemeci yaklaşım ve bilimsel yaklaşım
- E) Bütüncül yaklaşım ve deney yaklaşımı

Bir araştırmacı, “Bilimsel bilginin hangi yöntemlerle kurulduğunu ve hangi kavramlarla açıklandığını inceleyen bir sorgulama alanı vardır.” demektedir.

2. Bu sözlere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilim felsefesi, yalnızca gözlem sonuçlarını sınıflandırır.
- B) Bilim, felsefenin kavramlarını ve yöntemlerini sorgular.
- C) Bilim felsefesi, bilimin yapısını ve yöntemlerini sorgular.
- D) Bilim insanı, bilimin yöntemlerini felsefi açıdan sorgular.
- E) Bilim felsefesi, doğa olaylarını deney yoluyla açıklar.

3. “Gözlem ve deney” aracılığıyla evrenin yapısını ve işleyişini sistemli biçimde inceleyen bilgi alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim felsefecisi
- B) Bilim felsefesi
- C) İndirgemeci yaklaşım
- D) Bütüncül yaklaşım
- E) Bilim

Bilim, evrenin yapısını ve işleyişini gözlem ve deney aracılığıyla araştırır. Bilim felsefesi ise bu araştırma alanının kullandığı kavramları, ilkeleri ve yöntemleri sorgular. Bu nedenle bilimsel araştırma ile onun felsefi incelemesi aynı etkinlik olarak değerlendirilemez.

4. Bu parçadan ulaşılabilecek temel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim felsefesi geliştikçe bilimsel araştırma yöntemi ortaya çıkar.
- B) Bilim felsefesi, bilimsel araştırmanın bütün sonuçlarını kesinleştirir.
- C) Bilim felsefesi, evrenin yapısını deneylerle doğrudan açıklar.
- D) Bilim ile bilim felsefesi farklı türden sorgulama etkinlikleridir.
- E) İndirgemeci ve bütüncül yaklaşımlar bilimsel araştırmanın iki deney tekniğidir.

Bir araştırma alanı evreni gözlem ve deney yoluyla incelerken başka bir alan, bu araştırma biçiminin kavramlarını ve ilkelerini ele alır. İkinci alanın amacı yeni bir doğa olayı hakkında doğrudan bilgi vermek değil, bilimsel etkinliğin yapısını ve işleyişini sorgulamaktır. Bu ayrım, iki alanın görevlerinin karıştırılmasını önler.

5. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel araştırma, yalnızca kavramların anlamını çözümlemeye yönelir.
- B) Felsefi inceleme, bilimsel etkinliğin kendisini konu edinir.
- C) Felsefi inceleme, doğa olaylarını gözlem ve deneyle açıklar.
- D) Bilimsel araştırma, felsefi incelemenin yöntemlerini belirler.
- E) Felsefi inceleme, bilimsel araştırmanın bir uygulama alanıdır.

İndirgemeci yaklaşım ile bütüncül yaklaşım, bilim felsefesi alanında öne çıkan iki yaklaşımdır. Bu bilgi, bunların gözlem ve deneyle evreni inceleyen bilgi alanının kendisi olmadığını gösterir.

6. Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İndirgemeci yaklaşım bütüncül yaklaşımın bilimsel sonucudur.
- B) İndirgemeci ve bütüncül yaklaşımlar bilim felsefesiyle ilgilidir.
- C) İndirgemeci ve bütüncül yaklaşımlar bilimsel deney türleridir.
- D) İndirgemeci ve bütüncül yaklaşımlar bilim felsefesinin bütün yöntemleridir.
- E) İndirgemeci ve bütüncül yaklaşımlar doğa olaylarını açıklayan bilim dallarıdır.

Bilim felsefesi, bilimin yalnızca elde ettiği sonuçlarla değil, bu sonuçlara ulaşırken kullandığı kavram ve yöntemlerle de ilgilenir. Bu nedenle onun konusu tek tek doğa olaylarını açıklamakla sınırlı değildir. Ancak bu durum, bilim felsefesinin gözlem ve deney yoluyla bilimsel bilgi üreten bir alan olduğu anlamına gelmez.

7. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilim felsefesi bilimsel kavramları sorgular.
- B) Bilim felsefesi bilimsel yöntemleri konu edinir.
- C) Bilim felsefesi doğa olaylarını açıklamakla sınırlı değildir.
- D) Bilim felsefesi bilimsel sonuçlara ulaşma biçimini inceler.
- E) Bilim felsefesi gözlem ve deney yoluyla bilimsel bilgi üretir.

8. “İlke ve yöntemlerini sorgulayan” ve bilginin yapısıyla işleyişini konu edinen felsefe dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bütüncül yaklaşım
- B) Bilim felsefecisi
- C) Bilim felsefesi
- D) Bilim
- E) Bilim insanı

Bir bilgi alanı, gözlem ve deney aracılığıyla evrenin yapısını ve işleyişini sistemli biçimde araştırmaktadır. Buna göre bu bilgi alanına ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

9. Bir bilgi alanı, gözlem ve deney aracılığıyla evrenin yapısını ve işleyişini sistemli biçimde araştırmaktadır. Buna göre bu bilgi alanına ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

- A)** Bu bilgi alanına felsefe adı verilir.
- B)** Bu bilgi alanına inanç adı verilir.
- C)** Bu bilgi alanına teknoloji adı verilir.
- D)** Bu bilgi alanına sanat adı verilir.
- E)** Bu bilgi alanına bilim adı verilir.

Bilim felsefesi, bilimsel etkinliğin nasıl kurulduğunu ve hangi kavramlarla işlediğini ele alır. Bu inceleme, doğrudan gözlem yaparak yeni bir doğa olayı bulmayı amaçlamaz. Dolayısıyla felsefi sorgulama ile bilimsel araştırmanın yöneldiği konu aynı değildir.

10. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A)** Bilim felsefesi, doğa olaylarını gözlem yoluyla keşfeder.
- B)** Bilim felsefesi, bilimsel deneylerin uygulama alanıdır.
- C)** Bilim felsefesi, bilimsel etkinliği konu bakımından inceler.
- D)** Bilim felsefesi, evrenin işleyişini doğrudan araştırır.
- E)** Bilim felsefesi, bilimsel sonuçları deneyle üretir.

Cevap Anahtarı

1. A

2. C

3. E

4. D

5. B

6. B

7. E

8. C

9. E

10. C

Çözümler

- 1.** Parçada söz konusu alanda iki yaklaşımın hâkim olduğu belirtilmektedir. Bu iki yaklaşımın adları İndirgemeci yaklaşım ve bütüncül yaklaşımdır. D seçeneği ilk adı doğru verse de ikinci adı değiştirerek kapsamı bozar; diğer seçeneklerde ise kaynakta birlikte anılan yaklaşım çifti bulunmamaktadır.
- 2.** C, bilimin yapısı, kavramları ve yöntemleri üzerine düşünmeyi belirtir. E ise doğa olaylarını açıklama görevini bilim felsefesine yükleyerek alan sınırını değiştirir.
- 3.** E, gözlem ve deney aracılığıyla evrenin yapısını ve işleyişini sistemli biçimde araştıran bilgi alanıdır. B ise bu bilgi alanının yapısını ve yöntemlerini sorgulayan felsefi disiplindir.
- 4.** D, parçanın iki etkinliği amaç ve yöntem bakımından ayıran bütününden çıkarılır. C bilim felsefesine doğrudan deney yapma görevi yükler; bu, parçadaki ayrımı aşar.
- 5.** B, ikinci alanın bilimsel etkinliğin yapısını ve işleyişini sorgulamasından çıkar. C ise bu alanı doğa olaylarını deneyle açıklayan bilimsel etkinlikle karıştırır.
- 6.** B, iki yaklaşımın bilim felsefesi alanında hâkim olduğunu belirtir. C bu yaklaşımları deney türü sayarak felsefi yaklaşım ile bilimsel yöntemi birbirine karıştırır.
- 7.** E söylenemez; çünkü parça bilim felsefesinin gözlem ve deneyle bilimsel bilgi üretmediğini açıkça belirtir. C ise parçanın bilim felsefesini doğa olaylarını açıklamakla sınırlamayan anlatımıyla uyumludur.
- 8.** C, bilimin yapısını, işleyişini, kavramlarını, ilke ve yöntemlerini sorgulayan felsefe dalını ifade eder. D araştırma alanını, E araştırmacıyı, B bu alanla ilgilenen kişiyi, A ise yaklaşımlardan birini belirtir.
- 9.** E, gözlem ve deney aracılığıyla evrenin yapısını ve işleyişini sistemli biçimde araştıran bilgi alanını adlandırır. A, D, B ve C farklı bilgi veya etkinlik alanlarına ait adlandırmalardır; verilen araştırma biçimini karşılamaz.
- 10.** C, parçanın bilim felsefesini bilimsel etkinliğin yapısını inceleyen alan olarak göstermesine dayanır. A ise doğa olaylarını keşfetme görevini bu alana aktararak kapsamı değiştirir.